

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשְׁת וַיֵּצֵא

ט' כסלו תשע"ט

יציאת השבת:

17:17

ירושלים: 17:18

הפטרה: ועמי תלואים. אשכנז: ויברך יעקב

ברכת הלכנה

יציאת השבת ר"ת 17:41

גיליון 506

בניסת השבת:

16:08

ירושלים: 16:04

יישר כח מבורא עולם

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

יעקב אבינו בורה מפני חותנו, לבן דולק אחריו ומשיגו, ממשש בכל כליו ומתגרה ביעקב. אז פותח יעקב בנאום המסכם עשרים שנים בביתו של לבן (בראשית לא, לו-מ) "מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי, כי מששת את כל כלי, מה מצאת מכל כלי ביתך שים כה נגד אחי ואחיו ויוכיחו בין שנינו... רחלך ועויןך לא שכלו ואילי צאנך לא אכלת, טרפה לא הבאתי אליך אנכי אחטנה מידי תבקשנה, גנובתי יום וגנובתי לילה, הייתי ביום אכלני חורב וקרר בלילה ותדד שנותי מעיני". לעומת עבודתו המסורה של יעקב ללא לאות בחום הקיץ ובחורף הקר, ביום ובלילה, התמורה היתה דלה ובדרך של רמאות (שם, מא): "ותחלף את משכורתי עשרת מונים", ואין מונה פחות מעשרה, מכאן שלבן שינה את משכורתו של יעקב מאה פעמים! מנקודים לטלואים, מעקודים לברודים...

הרבה פעמים אנו שומעים על עובדים המחבלים בנכסיו של בעל הבית שלהם וגורמים לו נזק, כנקמה על הרעה בתנאי העסקתם או פגיעה בזכויותיהם. לא כן יעקב אבינו, על אף שלבן מרמה אותו, יעקב ממשיך לעבוד כפועל נאמן. מהו הכוח המניע את יעקב להמשיך ולעבוד אצל לבן באמונה? מסתבר שכח האמת שבו, והידיעה שכך רוצה הקב"ה שהוא ינהג. זו כוחה של האמונה הגדולה! את כל אלו מצמצם יעקב למשפט אחד: "את עניי ואת יגיעי כפי ראה אלוקים ויוכח אמש". כל זה היה כדאי, כל שנות העבודה הקשות, הקור בלילות החורף והחום של ימי הקיץ, כל הצער היה שווה בשביל הגילוי הגדול, שאלוקים היודע כל נסתרות, מוקיר את מעשי ויוכח אמש. אשרי העושים מלאכתם אמונה ואשרי חלקם הצפון להם מאת הבורא.

כל אחד מאתנו עומד בניסיון במשך השנים, אם זה במקום עבודתו או במקום לימודיו, או בעבודת ה' שלו ובתיקון מידותיו, ובכן צריך לדעת יש מי שמכיר במאמץ ובהשקעה הגדולה – בורא עולם. לעתיד לבוא יזכה האדם לקבל את היישר כוח הזה מבורא עולם בכבודו ובעצמו.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

יעקב בבית לבן – עבודת ה' במעשה

יעקב שוהה בבית לבן תקופה ארוכה. באותו זמן הוא מתמודד עם בעיות לא פשוטות, אך דוקא אלו יעצבו את דמותו כאב האומה הישראלית.

את עניי ואת יגיע כפי ראה אלוקים ויוכח אמש

יעקב אבינו בורח מפני לבן חמיו, לבן דולק אחריו ומשיגו, ממשש בכל כליו ומתגרה ביעקב. אז פותח יעקב בנאום המסכם עשרים שנים בביתו של לבן (בראשית לא, לו-מ) "ויען יעקב ויאמר ללבן מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי, כי מששת את כל כלי, מה מצאת מכל כלי ביתך שים כה נגד אחי ואחיד ויוכיחו בין שנינו, זה עשרים שנה אנכי עמך, רחליך ועזיך לא שכלו ואילי צאנך לא אכלתי, טרפה לא הבאתי אליך אנכי אחטנה מידי תבקשנה, גנובתי יום וגנובתי לילה, הייתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותדד שנותי מעיני".

לעומת עבודתו המסורה של יעקב ללא לאות בחום הקיץ ובחורף הקר, ביום ובלילה, התמורה היתה דלה ובדרך של רמאות (שם, מא): "ותחלף את משכורתי עשרת מונים", ואין מונה פחות מעשרה, יוצא שלבן שינה את משכורתו של יעקב מאה פעמים! מנקודים לטלואים, מעקודים לברודים וכו'.

הרבה פעמים אנו שומעים על עובדים המחבלים בנכסיו של בעל הבית שלהם וגורמים לו נזק, כנקמה על הרעה בתנאי העסקתם או פגיעה בזכויותיהם. לא כן יעקב אבינו, על אף שלבן מרמה אותו, יעקב ממשיך לעבוד כפועל נאמן. מהו הכוח המניע את יעקב להמשיך ולעבוד אצל לבן באמונה? מסתבר שכח האמת שבו, והידיעה שכך רוצה הקב"ה שהוא ינהג. זו כוחה של האמונה הגדולה!

את כל אלו מצמצם יעקב למשפט אחד: "את עניי ואת יגיע כפי ראה אלוקים ויוכח אמש". כל זה היה כדאי, כל שנות העבודה הקשות, הקור בלילות החורף, והחום של ימי הקיץ, כל הצער היה שווה בשביל הגילוי הגדול, שאלוקים היודע כל נסתרות, מוקיר את מעשי – ויוכח אמש.

שקר לבן

לבן הארמי בחילוף אותיות לבן הרמאי. גם אותיות לבן בחילוף אותיות נבל. והשם גורם וכמו שאומרת אביגיל לדוד על בעלה נבל הכרמלי (שמואל א, כה' כה'): "אל נא ישים אדוני את לבו אל איש הבליעל הזה על נבל כי כשמו כן הוא, נבל שמו ונבלה עמו". ואף שיעקב עושה הסכם עם לבן לעבוד ברחל בתו הקטנה ודואג לסימנים בינו לבין לאה, אף על פי כן לבן מרמה אותו ומצדיק את מעשהו בסעיף משפטי חוקי (כט, כו): "לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה". זה מה שנקרא שקר לבן.

בסתר כבגלוי

כך צריך להרגיש כל אדם בעבודתו, גם אם אין בעל הבית מעריך את ישרותו ואת מעשיו, יש מי שמעריך, הפנקס פתוח והיד רושמת. מי מעריך? בורא העולם, אמנם יעקב זכה להארה ולגילוי זה דרך התגלות ה' ללבן לילה קודם פגישתם, אך כל אחד מאתנו העומד בניסיון הקשה במשך השנים, אם זה במקום עבודתו, או במקום לימודיו, או בעבודת ה' שלו ובתיקון מידותיו, או בשאת סבלו מול בין זוגו, ידע יש מי שמכיר במאמץ ובהשקעה הגדולה – בורא עולם.

לעתיד לבוא יזכה האדם לקבל את היישר כוח הזה מבורא עולם בכבודו ובעצמו, אם לא בעולם הזה אז בודאי בעולם הבא.

עשרת מונים

"ותחלף את משכורתי עשרה מונים" (לא, מא). וברש"י – 'היית משנה תנאי שבינינו מנקוד לטלוא ומעקוד חם לברודים'. מסופר כי בזמנו של האלשיך הקדוש עת היה דורש בשבת על פרשת ויצא בעניין רמאות לבן שהחליף את משכורתו של יעקב עשרה מונים (ואין מונה פחות מעשרה פעמים). נכח באותה הדרשה גם האר"י הקדוש והיה מחייך כל זמן הדרשה.

לאחר הדרשה שאל הרב האלשיך את האר"י הקדוש, מפני מה חייכת כל זמן הדרשה? אמר לו האר"י הקדוש: בזמן הדרשה שדרשת על אותם מאה פעמים בהם רימה והחליף לבן את משכורתו של יעקב אבינו, הורידו את לבן הארמי אל בית הכנסת, ועל כל הסבר רמאות שאמרת שרימה לבן את יעקב ופרטת אותם אחד לאחד היה לבן מהנהן בראשו ואומר: 'אכן כך עשיתי' והיה לו בזה בושה גדולה.

סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה

"ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (כח, יב) – בבעל הטורים כתב: "סולם בגימטריא ממון ובגימטריא עוני, כי זה ישפיל וזה ירים". אכן, הממון הוא כמו סולם. אם משתמש אדם בממונו לקיום מצוות, צדקה וחסד, הרי הוא עולה ממדרגה למדרגה בסולם בבחינת 'זה ירים'. אך אם משתמש בכסף רק לצורכו או שאינו מוציאו כלל, הרי הוא בכלל זה ישפיל, וכמאמר החכם: "ראיתי כסף שמור לבעליו לרעתו".

סולם בגימטריא מאה שלושים ושיש – וכן מניין צום, קול וממון. לרמז כי כל אחד מהדרכים הנ"ל היא סולם מוצב ארצה ובידו של כל אדם לעלות ולטפס על שלביו להגיע השמימה. וכמאמר רבותנו: "תפילה (קול) ותשובה (צום) וצדקה (ממון) – מעבירין את רוע הגזירה". והרי הם בבחינת סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

סדר הטבת חלום

החולם חלום ונפשו עגומה עליו, ילך לשלושה מאוהביו, ויאמרו לו את סדר הטבת החלום:

הוא אומר: חֲלֵמָא טָבָא חֲזָא, חֲלֵמָא טָבָא חֲזָא, חֲלֵמָא טָבָא חֲזָא.

והם עונים: חֲלֵמָא טָבָא חֲזִיתָא, חֲלֵמָא טָבָא חֲזִיתָא, חֲלֵמָא דִּידָךְ טָבָא חֲזִיתָא, חֲלֵמָא טָבָא חֲזִיתָא.

והחולם לשויה לטב, שבע זמנין יגזרון עליה מן שמיא די יהוי טבא, טבא הוא וטבא להוי:

והזורים על כך 7 פעמים. אחר כך יאמרו נוסח זה להיפוך החלום:

החולם אומר: הִפְכָתְּ מִסְפְּדִי לְמַחֹל לִי פִתְחָתְּ שְׁקִי וְתַאֲזַנִּי שְׁמִיחָה:

והם עונים: אַז תִּשְׁמַח בְּתוֹלָה בְּמַחֹל וּבְחָרִים וְזָקֵנִים יִתְּדוּ וְהִפְכָתְּ אֶבְלָם לְשִׁשׁוֹן וְנַחֲמָתִים וְשִׁמְחָתִים מִיּוֹנָם:

וְלֹא אָבָה ה' אֶלְהִידָךְ לְשִׁמְעָךְ אֶל בְּלָעַם וְהִפְךָ ה' אֶלְהִידָךְ לֶךְ אֶת הַקִּלְלָה לְבִרְכָּה כִּי אָהֲבָה ה' אֶלְהִידָךְ:

אחר כך יאמרו עוד נוסח זה של פדיון: החולם יאמר: פְּדָה בְּשָׁלוֹם נְפְשִׁי מִקֶּרֶב לִי כִּי בִרְבִים הָיוּ עִמָּדִי:

והם עונים: וּפְדוּנִי ה' יִשְׁבֹּנוּ וְכָאוּ צִיּוֹן בְּרָנָה וְשִׁמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשִׁם שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁגִּינוּ וְנָסוּ גִזְוֹן וְנִאֲנָחָה:

וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל שְׂאֹל הַיּוֹנָתָן יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בִּישְׂרָאֵל חֲלִילָה, חִי ה' אִם יִפֹּל

מִשְׁעֶרֶת רֹאשׁוֹ אֲרָצָה כִּי עִם אֱלֹהִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפְדּוּ הָעָם אֶת יוֹנָתָן וְלֹא מָת:

ועוד יאמרו נוסח זה לשלום החולם:

החולם יאמר: בְּזָרָא נִיב שְׁפָתַי שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וּלְקָרֹב אָמַר ה' וְרַפְּאֵתִיו:

והם עונים: וְרוּחַ לְבָשָׂה אֶת עֲמֻשֵׁי רֹאשׁ הַשְּׁלִישִׁים לֶךְ דָּוִד וְעַמּוּד בֵּן יִשִּׁי שְׁלוֹם שְׁלוֹם לֶךְ וְשְׁלוֹם לְעִזְרָךְ כִּי

עִזְרָךְ אֶלְהִידָךְ וַיִּקְבְּלֵם דָּוִד וַיִּתֵּנָם בְּרֹאשֵׁי הַגְּדוּד: וַאֲמַרְתָּם כֹּה לָחִי וְאַתָּה שְׁלוֹם וּבֵיתְךָ שְׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר לֶךְ

שְׁלוֹם: בְּרוּךְ הַקֶּבֶר אֲשֶׁר יִכְטַח בָּהּ וְהָיָה ה' מִבְּטָחוֹ: ה' עֲזֵר לְעַמּוּ וַיִּתֵּן ה' בְּרַךְ אֶת עַמּוּ בְּשָׁלוֹם:

החולם יאמר: ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי:

והם עונים 3 פעמים: ה' פִּעֲלֶךְ בְּקֶרֶב שְׁנִים חִיָּהוּ בְּקֶרֶב שְׁנִים תוֹדִיעַ בְּרָגוֹ רַחֵם תִּזְכּוֹר:

והחולם יאמר: שִׁיר לְמַעֲלֹת אֲשָׁא עֲנִי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יְבוֹא עֲזָרִי, עֲזָרִי מֵעַם ה' עָשָׂה שְׁמִים וְאָרֶץ:

והם עונים: אֵל יִתֵּן לְמוֹט רִגְלֶךָ אֵל יְנוּם שִׁמְךָ:

והחולם אומר: הִנֵּה לֹא יְנוּם וְלֹא יִישָׁן שְׁמִיר וְשִׁרְאֵל:

והם עונים: ה' שְׁמַרְךָ ה' צִלְךָ עַל יָד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הִשְׁמִיךְ לֹא יִכְבֶּה וְלַיְלָה יִגְרַח בְּלִילָה: ה' יִשְׁמַרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת

נַפְשֶׁךָ: ה' יִשְׁמֹר צֵאתְךָ וּבּוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

ומוסיפים ואומרים לו: לֶךְ אֲכַל בְּשִׁמְחָה לְחֶמֶד וְשִׁתָּה בְּלֵב טוֹב יִיגֵד כִּי כָבֵד רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ:

כמו כן יתן צדקה ומתן בסתר.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאה ציטרון, שרה בת שמוחה, מרים יהודה, ציפורה ויהושע לוי, ביבה אלימלך, ישי הלוי, עזר כן עישה, תקוה בת עזיה, אלנה בת ג'אן, אסתר בת זוהרה, מוֹל בת ענולה, אברהם בן רחל, רחמים בן סולטנה, הראל בן אביגיל, אילנה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת זוהרה, מיטל מוריה אדרי הי"ו, להורות נעדר צה"ל ושבי"ו ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון אדר, זכריה באומל, יהודה כין, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו.

לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל, הגר"מ אליהו זצוק"ל, רבי מוסקד מלול זצ"ל, רבי יצחק שושן זצ"ל, רבי יעקב שושן, הרב שלמה צורף, יונה טוה, סופר נחום, אליאור קדושים, הרב אברהם צוקרמן, יצחק עמידה, נדיר נחום, ניסים כהן, חבי צעדי, יצחק בן מוֹל מורדכי, מרדכי ומשה מורדכי, ישראל אברהם נתן, אברהם אחיו, מרדכי ציון, ראובן אלון בן נסיה, יצחק ועמרם אטיאס, ר' חיים אהרונע, לוי יצחק אמרדי, אורן מועלם, אליהו טויט, דוד חגיבי, דוד גרסוברג, יואל הללי, עמוס דמרי, סימנטוב משה יהודה, ישראל בן גמרה, רבי דוד הכהן, ישראל בן שושנה, נעים משה, אהרן מורדכי, יצחק ושמוחה אילוז, נסים וסוליקה שושן, יצחק ולאה אסטרנוג, נדירה שמעון, מנירה לוי, לויט שבת, אסתר בת תורא, אסתר חדר, חנה יצחקי, דינה פונדק, אליהו בת פריחה, תירצה ויגדון, אסתר וענבר נחום, דניאל אלמליח, מרים ועננו, עזיה עמוס, רות יעקב, חיה רחל לוי, נעמה בת מוֹלדה, לואיה מדר, זוהרה בת חנה, עליזה כהן, שרה אוליא, יוכבד ועקנין, עישה דהן, ברכה סופן, רותי אגול, סבטלנה בת אולנה, אסתר איבגי, כמיסה דידי, כמישה כהן, אליס טובול, אילה שחר, רבקה ישעיהו, אריאל דרסנובר ז"ל.

ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנורו, שושנה רוזה, רפאל פרייז, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

לעילוי נשמת: אליהו אדרי, נסים מלי, אוסיף ברום, יוסף כהן, מוֹל ואליהו תורג'מן, סימנטוב וליהוין יהודה ז"ל.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

העלון לעילוי נשמת: נסים בנאי בן מנחם וז"ל.

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה